

Vyjádření školitele k doktorandskému studiu a k disertaci Mgr. Jana Kiliána Mělník za třicetileté války.

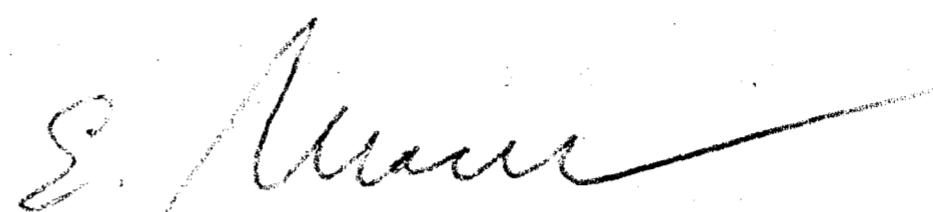
Cesta k výsledné podobě předkládané disertace byla u Mgr. Jana Kiliána poněkud složitější než u závěrečných prací většiny jiných doktorandů. J. Kilián si původně zvolil za téma své disertační práce biografii známého císařského vojevůdce z dob třicetileté války generála Matyáše Gallase, jehož bohatá písemná pozůstalost se nachází ve Státním oblastním archivu Litoměřice, pracoviště Děčín. Na tomto tématu začal po zahájení doktorského studia usilovně pracovat a publikoval také z dané problematiky několik drobnějších studií. Když ale v průběhu studia nastoupil do zaměstnání v Regionálním muzeu Mělník a usadil se v blízké Dubé, stalo se pro něho zvolené téma z časových a komunikačních důvodů obtížně přístupné. Byla mu proto povolena změna tématu disertace tak, aby mohl heuristicky těžit z archivů, které jsou pro něho lépe dostupné. J. Kilián si zvolil téma Mělník za války třicetileté, pro něž existují bohaté prameny jednak v Soka Mělník, jednak v NA Praha.

Situace v českých městech za třicetileté války a v letech poválečné obnovy se sice již stala předmětem zájmu řady českých historiků, jejich práce ovšem vznikly většinou před delší dobou, vycházejí z dnes již překonaných metodologických i metodických východisek a zpravidla ulpívají na zažitém schématu utrpení města za války a úpadku jejich ekonomiky. Novějších, metodicky podnětných prací typu Roedlových pasáží z nedávno vydaných dějin Žatce je v české literatuře dosud velmi málo, zatímco v zahraniční literatuře, zejména německé, se právě s výročí vestfálského míru v roce 1998 objevila celá řada pozoruhodných děl, jež tuto problematiku pojímají nově, zejména s využitím podnětů historické antropologie, s důrazem na prožitek jednotlivých měšťanů. Jan Kilián studuje v kombinovaném studiu, během něhož neměl možnost delšího pobytu v zahraničních knihovnách. Se zmíněnou literaturou se nicméně seznámil v relativně rozsáhlé míře a pokusil se z ní metodologicky vyjít. Uvědomoval si ovšem, že prameny k dějinám Mělníka za války jsou sice velmi bohaté, ale zdaleka to neplatí o všech jejich typech, neboť pro Mělník chybějí zcela tzv. ego-dokumenty, stejně jako některé důležité typy městských knih a jen zcela torzovitě je dochován účetní materiál. Proto se nesnažil zahraniční práce mechanicky kopírovat, ale pokoušel se o vlastní řešení. Je nutno říci, že ne vždy se mu to podařilo. Některé kapitoly, kde se mohl opřít o novější zahraniční práce, dopadly po mém soudu velmi dobře, jiné, např. o ekonomice města za války nebo o populačním vývoji, projevily spíše metodickou bezradnost. Autor občas zůstával u pouhého popisu a u hromadění detailů nebo u argumentace pouhými příklady a ne vždy si uvědomoval, že disertace má především řešit závažné problémy, diskutované současnou historiografií u nás i v zahraničí. Úsilí dosáhnout čtivosti díla u něho místy šlo proti smyslu disertace. Jako celek však po mém soudu práce byla cenným příspěvkem k dějinám našich měst. Během přípravy práce přitom autor publikoval několik monografií a edic a řadu studií z příbuzné problematiky a významně se uplatnil i při organizaci regionálně historického výzkumu uspořádáním několika kolokvií, např. k problematice věnných měst v 17. století. Disertační práci předložil v roce 2007 k obhajobě. Oba posudky oponentů vyzněly kladně, nicméně s výhradami, při obhajobě komise dospěla velkou většinou hlasů k závěru, že práce nesplňuje požadavky na doktorskou disertaci.

V současnosti předkládá J. Kilián disertaci v přepracované podobě. Některé části vypustil, jiné (např. populační vývoj) přepracoval, ujasnil si používanou terminologii, což vše

práci nepochybně prospělo. Za velmi zdařilé považuji zejména pasáže, kde autor ukazuje, jak se město a měšťané vyrovnávali s válečnými obtížemi, a kde analyzuje výměnu elit. Disertace ani v této podobě ovšem neřeší problém města a války v plném rozsahu, málo přihlíží např. k majetkovým přesunům způsobeným válkou, pro něž nepochybně jsou prameny k dispozici. To však vzhledem k času vyměřenému na její přípravu nebylo ani možné zvládnout. Některé nadhozené teze (např. kritika teze o krizi měst po třicetileté válce) by si zasloužily podrobnější argumentaci. I tak je ale práce po mém soudu v podobě, ve které ji autor předkládá, cenným příspěvkem k dané problematice, a prokazuje, stejně jako další Kiliánovy aktivity, autorovy schopnosti vědecké práce v historii.

V Praze 1.května 2008.

Prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.